

ریا و ریاکار از دید اسلام / چگونه از چنگ ریا خلاص شویم

یکی از امراض اخلاقی که اعمال انسان را تباه می کند ریا و تظاهر است که در اسلام هم به شدت مورد نکوهش قرار گرفته و فرد ریاکار خارج از دایره ایمان دانسته شده است.

یکی از امراض اخلاقی که اعمال انسان را تباه می کند ریا و تظاهر است که در اسلام هم به شدت مورد نکوهش قرار گرفته و فرد ریاکار خارج از دایره ایمان دانسته شده است.

به گزارش خبرگزاری مهر، ریا خصلتی ناپسند است و گاهی چنان پنهان و آرام در وجود آدم رخنه می کند که خود انسان هم نمی فهمد و چه بسا سال ها عمل ریایی انجام دهد و تصور کند که برای خدا عمل کرده است. اخلاص و دوری از ریا و خودنمایی و تظاهر، گوهری است ارزنده و البته کمیاب که ارزش عمل ها هم بستگی به همین جوهر و گوهر دارد. خداوند مشتری کار خالص است و اعمال آمیخته به ریا نزد خداوند نه ارزشی دارد و نه پاداشی.

پیامبر اسلام(ص) ریا را نوعی استفاده ابزاری از دین و اعمال دینی برای رسیدن به مقاصد دنیوی می داند و می فرماید: وای بر آنان که به وسیله دین در پی دنیا طلبی اند، سخنان شان شیرین تر از عسل است و دل هایشان دل های گرگ ها است.(1)

ریا به شکل های مختلف بروز و ظهور می یابد. گاهی تفاوت گفتار و کردار است؛ گاهی تفاوت کردار آشکار و کردار پنهان است، گاهی اختلاف ظاهر و باطل است، گاهی دوگانگی سخن و انگیزه است.

فرد ریاکار سعی دارد هر کاری که انجام می دهد آن را به رخ دیگران بکشد تا مورد تشویق قرار گیرد. این مساله امری فراگیر است. در هر حال سعی دارد به خاطر کار خوب تشویق شود. اگر در کارهای اجتماعی فعالیت می کند انتظار تشویق دارد اگر همسری است که زحمت می کشد آن را بیان می کند. اگر درس می خواند انتظار تشویق دارد و خلاصه هر کاری که انجام می شود در انتظار تشویق مردم است. انگیزه اقدام ریاکار، قدردانی دیگران است و اگر از آنها قدردانی نشود دیگر آن عمل را تکرار نمی کنند.

انسان مومن چون به خدایی معتقد است که از کار بندگان با خبر است و بر نیک و بد آن پاداش و کیفر خواهد داد، نباید غیر از خدا را در نظر داشته باشد و برای پسند این و آن کار کند. پیامبر خدا(ص) فرمود: خداوند عملی را که به اندازه ذره ای ریا در آن باشد قبول نمی کند.(2)

یکی از نشانه های ریا منت گذاری است. اگر انسان کاری را انجام دهد و به واسطه آن بر دیگران منت بگذارد ثواب عمل او از بین می رود. قرآن مجید در آیه 264 سوره بقره می فرماید: ای کسانی که ایمان آورده آید صداقت خود را با منت گذاشتن و اذیت کردن باطل نسازید.

ریا در اسلام

از نظر اسلام، ریا مطرود است و کسی که ریا می کند، مومن نیست. قرآن در آیه 38 سوره نساء می فرماید: آنان که اموال خود را به ریا و خودنمایی می بخشند و به خدا و روز قیامت نمی گروند یاران شیطان هستند و هر که را شیطان یار باشد یار بسیار بدی خواهد داشت.

امام صادق (ع) فرمود: تمام ریا شرك است. کسی که برای مردم کار کند اجرش با مردم است و کسی که برای خدا کار می کند ثوابش به عهده خداست.

پاك کردن عمل از ریا جهادی بزرگ است و هر که موفق شود اعمالش خالص برای خدا باشد و انگیزه ای جز رضای الهی نداشته باشد از مقربین است. نزول سوره "هل اتی" در شان عمل خالصانه خانواده ای بود که سه روز افطار خود را برای خدا به مسکین و یتیم و اسیر دادند و هرگز توقع پاداش و چشمداشت تشکر هم نداشتند این خانواده و عملشان باید سرمشق و الگوی همه باشد.

حضرت علی(ع) می فرماید: ریاکار سه علامت دارد؛ وقتی عمل او را مردم می بینند نشاط بیشتری در عبادت دارد. آن گاه که تنهاست

در عبادت بی حال است. دوست دارد که در تمام کارها او را ستایش کنند.(3)

وقتی که عمل خالص است که برای عمل کننده فرقی نکند که مردم بدانند یا ندانند، تعریف کنند یا تعریف نکنند، تشکر و قدردانی کنند یا نه، وقتی برای خداست نظر مردم و پسند این و آن چه اثری دارد. کاری که رنگ اخلاص داشته باشد ماندگار است و عمل های ریایی بی نتیجه می ماند.

برای آنکه از چنگ ریا خلاص شویم یکی از راه ها محاسبه است، هر کسی در پایان روز عملکرد روزانه اش را با دقت ارزیابی و همه حرف ها، رفتارها، برخوردها و اعمال خوب آن روز را "انگیزه شناسی" کند و با دقت نیت خویش را تجزیه و تحلیل کند و سعی نماید که نیت پنهانی و درونی را بشناسد و با خودش سازشکارانه برخورد نکند. ارزیابی اعمال کمک می کند که رگه های ریا را بشناسیم و آن را از بین ببریم.

1- میزان الحکمه، حدیث 6776

2- میزان الحکمه، حدیث 4786

3- الحقایق، ص 81